

Dato: 17. oktober 2022
Referent: Kjersti Eknes
Saksnr.: 11/2714-203
Til stede: Statsråd Marte Mjøs Persen, AID
Ann-Kirsti Brustad, SF/Bikuben
Rabia Musavi, SF/LIN
Linda Skavberg, SF/Marborg
Cathrine Skårn, SF/Leieboerforeningen
Cathrine Austrheim, SF/Aleneforeldreforeningen
Ellen Bachmann, Batteriet (sekretariat for SF)
Sidsel Elie Aas, Batteriet (sekretariat for SF)
Vibeke Trålim, avdelingsdirektør AID/VPA
Truls Knudsen, utredningsleder AID/INA
Kjersti Eknes, seniorrådgiver AID/VPA

Fraværende:

Kopi:

Referat fra møte i Kontaktutvalget mellom regjeringen og representanter for sosialt og økonomisk vanskeligstilte

	Dagsorden:	Ansvarlig:
1.	Velkommen	Statsråd Marte Mjøs Persen
2.	Kort presentasjonsrunde	Alle
3.	Den økonomiske situasjonen for brukergruppene til Samarbeidsforum mot fattigdom	Ann-Kirsti Brustad, SF/Bikuben / alle
4.	Handlingsplan mot rasisme og diskriminering	Statsråd Marte Mjøs Persen, Rabia Musavi, SF/LIN / alle
5.	Eventuelt	
6.	Oppsummering og avslutning	Statsråd Marte Mjøs Persen

1. Velkommen

Statsråd Marte Mjøs Persen ønsket velkommen til møtet, og innledet kort om dagens økonomiske situasjon og ulike grupper som er særlig utsatt. Statsråden berømmet Samarbeidsforum mot fattigdom for å løfte denne tematikken nå. I tillegg uttrykte statsråden at hun er glad for at Samarbeidsforumet på forrige møte stilte seg positive til å komme med innspill til møtets andre tema, Handlingsplan mot rasisme og diskriminering.

2. Kort presentasjonsrunde

Alle presenterte kort hvem de er, hvilken organisasjon de representerer og hva de jobber med.

3. Den økonomiske situasjonen for brukergruppene til Samarbeidsforum mot fattigdom

Innlegg fra Samarbeidsforum mot fattigdom v/Ann-Kirsti Brustad, SF/Bikuben:

Brustad presenterte en økonomisk bekymring fra organisasjonene, og påpekte behovet for forutsigbarhet for brukergruppene. Det ble vist til Hurdalsplattformens vektlegging av bekjempelse av fattigdom, særlig blant barnefamilier, men at det nye statsbudsjettet ikke løfter fram problematikken i tilstrekkelig grad.

Å leve i fattigdom innebærer mye usikkerhet og påvirker alle aspekter i livet. I hverdagen kan det å måtte dekke akutte behov overskygge det langsiktige perspektivet. Utilstrekkelig inntekt og ressurser kan føre til ekskludering og marginalisering.

17. oktober er den internasjonale dagen for avskaffelse av fattigdom, og Velferdsalliansen lanserer årets Poverty Watch for Norge. Noen av tallene som presenteres der, fra 2021, er:

- 16,2 prosent er i risiko for fattigdom og sosial ekskludering
- 6 prosent sliter med å få endene til å møtes
- 4 prosent har dårlig tannhelse, 24 000 kan ikke gå til tannlegen ved behov
- Mange nordmenn har ikke råd til å holde boligen varm, eksempler på alvorlige situasjoner blant eldre og personer med nedsatt funksjonsevne
- 29 prosent av de med innvandrerbakgrunn opplever sterk og varig lavinntekt

Det antas at det er store mørketall bak denne statistikken. Det er behov for flere tiltak, med en større bredde, for å imøtekomme den økende fattigdommen i Norge. Det handler også om ressurser i kommunene/tjenestene. SF ønsker å løfte tannhelse-saken. I tillegg er det særlig bekymringsfullt at så mange barn lever i fattige familier. Det er politikernes ansvar at fattigdom ikke går i arv. Det finnes ordninger, men disse bør forbedres og gjøres bedre kjent. Samarbeidsforum mot fattigdom foreslår følgende tiltak:

- *Statlige og kommunale støtteordninger må løftes.* Bostøtten fungerer ikke slik den skal. Det er behov for lavere strømkostnader og større forutsigbarhet. Støtnadsordninger må følge konsumprisindeksen.
- *Styrke økonomien til barnefamilier for å sikre gode oppvekstvilkår. Barnetrygden* bør styrkes for alle. Omleggingen fra særfradrag for eneforeldre er et løft for de aller svakeste, men det er mange flere som har behov. Bra med gratis barnehage i nordområdene, men behovet gjelder flere.
- *Redusere moms og avgifter på drivstoff.* Ikke alle har tilgang på god infrastruktur og samferdsel. Mange i distriktene er avhengig av egen transport for å få hverdagen til å gå rundt.
- *Mer ressurser til gjeldsrådgivning i kommunene*
- *Mer støtte til fritidsaktiviteter for barn og ungdom. Følg opp fritidserklæringen i kommunene.* Tilskudd til inkludering av barn og unge økes med 96 millioner, men samtidig kuttes det 103 millioner etter avvikling av fritidskortet. Det er derfor ikke en reell økning.

- *Følg opp psykisk opptrappingsplan for psykisk helse i kommunene.* SF er glad for opptrappingsplanen, men det er viktig å følge opp at dette faktisk blir prioritert i kommunene, og at tilgjengeligheten i tilbudene økes.

2022 er frivillighetens år, men SF registrerer at det er betydelige kutt til frivillige organisasjoner i statsbudsjettet. SF reagerer også på at antall navngitte tilskuddsmottakere i statsbudsjettet reduseres. Det forventes at endringer i innretning ikke fører til reduksjon i støtte til formålene. Flerårig støtte er viktig for forutsigbarheten. Ønsker fokus på økte kostnader også for organisasjonene – samme tilbud koster nå mer. Regjeringen må vektlegge forutsigbarhet, og se støtte i sammenheng med prisutviklingen i samfunnet.

Dialog v/alle

Statsråden satte pris på at SF har sett de grepene som regjeringen har gjort i statsbudsjettet. Regjeringen har som ambisjon at Norge skal komme ut av krisen med mindre forskjeller enn tidligere. Verdigrunnlaget fra Hurdalsplattformen ligger til grunn. Samtidig gjør blant annet økte utgifter til folketrygden og krigen i Ukraina at det må gjøres harde prioriteringer.

Regjeringen ønsker i utgangspunktet ikke å redusere offentlige ytelser. Statsbudsjettet gir rimeligere barnehage og gratis SFO for førsteklassinger. Regjeringen ønsker å utvide disse tilbudene ytterligere i tiden fremover, universelle ordninger er viktige. Strømstøtteordningen skal fortsette så lenge prisene er så høye som de er nå. Det presiseres overfor kommunene at det skal tas hensyn til økte strømutfgifter ved utmåling av sosialhjelp.

Statsråden trakk fram personer med innvandrerbakgrunn som står utenfor arbeidslivet som en spesielt utsatt gruppe. Det satses derfor på kvalifiseringstiltak og særlig innsats for at flere kvinner skal kunne delta i arbeidslivet. Sammen med ungdomsgarantien er dette viktige tiltak for å motvirke at fattigdom går i arv. For mange ungdommer står utenfor utdanning og jobb. Den nye ungdomsgarantien skal styrke laget rundt ungdommene, og gi mulighet til kvalifisering og tett oppfølging, samt å styrke det tverrsektorielle samarbeid mellom skole, helse og NAV.

Statsråden påpekte at mange bruker oppsparte midler for å håndtere det nye kostnadsnivået. Det er en bekymring at noen tar opp forbrukslån for å dekke hverdagsutgifter.

Ann-Kirsti Brustad SF/Bikuben: Den totale byrden knyttet til utfordrende livssituasjoner og økende priser gjør at mange sliter med å få ting til å gå rundt, selv om det finnes tiltak. Gjeldsrådgivning er viktig, men tilbudet er ikke styrket.

Oppfordrer til sterkere inkludering av frivillige organisasjoner som del av offentlige tilbud. For eksempel ved anbudsrunder i Nav knyttet til tiltaksplasser. Samarbeid med frivilligheten kan gi tilleggsverdi ved å tilby åpne møteplasser og treffpunkt som kan forhindre utenforskap.

Cathrine Austrheim, SF/Aleneforeldreforeningen: Opplever ikke at situasjonen blir tatt ordentlig på alvor. Stadig flere får behov for hjelp i dagens situasjon, ikke bare de mest

utsatte. Påpeker også at endringen i støtte til eneforsørgere kun er en styrking for de aller svakeste, som ikke fikk særfradrag tidligere. Det er mange flere eneforsørgere som sliter med økonomien. Tilbud om økonomisk rådgivning må gjøres bedre kjent. Aleneforeldreforeningen har inngått samarbeid med Matsentralen og begynt med matutdeling til brukergruppen sin i Oslo, Trondheim og Bergen.

Prisveksten påvirker også organisasjonene. Bevilgninger på samme størrelse fra år til år blir i realiteten en nedskalering av driften.

Rabia Musavi, LIN / SF: LIN jobber med de som har lavest inntekt. Merker at prisveksten påvirker oppmøtet på kurs og tiltak. Månedskort kuttes ut, og kvinner nedprioriterer seg selv. LIN anser det som en alvorlig situasjon at deltakere uteblir fra kompetansehevingstiltak i dagens situasjon.

Omlegging av tidligere prosjekttilskudd til driftstilskudd skapte utfordringer for videreføring av prosjekter, for eksempel «Brobyggerne».

Linda Skavberg, SF/Marborg: Marborg jobber med en veldig utsatt gruppe. Sykdommen er ofte så stor at det er vanskelig for den enkelte å oppsøke hjelp/finne ut hva som er tilgjengelige tilbud. Ulike ytelser må ses i sammenheng. En liten økning i én ytelse kan føre til at du mister en mye større sum i bostøtte, og personen kommer dermed enda dårligere ut. Det er også viktig at kommunene følger opp anbefalingene knyttet til strømavgifter.

Cathrine Skårn, Leieboerforeningen/SF: Leieboerforeningen tilbyr konsultasjon og juridisk veiledning til betalende medlemmer. De fleste melder seg inn først når de trenger hjelp. Økte renter fører til økte leiepriser, særlig i de store byene. Får mange henvendelser om at leieavtaler blir sagt opp, for at huseier skal kunne sette opp leia.

En utfordring at «godkjent boutgift» i bostøtten ikke gjenspeiler faktiske boutgifter. Taket på «godkjente boutgifter» gjør at man får samme støtte om man leier for 10 000 eller 17 000. Bostøtteordningen må bli mer treffsikker. Selv om Husbanken instruerer kommunene om å utøve skjønn, forteller medlemmer at økt bostøtte ofte trekkes fra ved utregning av sosialstønad.

4. Handlingsplan mot rasisme og diskriminering

Statsråden informerte om det pågående arbeidet med å utarbeide en ny handlingsplan mot rasisme og diskriminering, som skal lanseres mot slutten av 2023. Rasisme er et problem for den som blir utsatt for det, men det er også et samfunnsproblem. Vi har sett eksempler på at rasisme i ytterste konsekvens kan koste liv. Rasisme og diskriminering har betydning for tillit og tilhørighet til samfunnet. Vi trenger gode strukturelle tiltak for å forebygge rasisme og diskriminering. Den nye handlingsplanen skal favne alle, men ha et særlig fokus på veien inn og opp i arbeidslivet, og situasjonen for barn og unge.

Det er gjennomført innspillmøter en rekke steder rundt om i landet, og det er mulighet for å sende inn skriftlige innspill på regjeringen.no. Frist for innspill er 1. desember.

Innlegg fra Samarbeidsforum mot fattigdom v/Rabia Musavi, SF/LIN

Rasisme og diskriminering hindrer folk fra å bruke sine demokratiske rettigheter og kan føre til brudd på menneskerettighetene. Strukturell diskriminering fører til at mennesker med en bestemt etnisk bakgrunn får en vanskeligere oppvekst, og begrensninger i sine muligheter. Det vises til Minotens innspill om Finlands nasjonale handlingsprogram som skal identifisere, anerkjenne og avvikle rasistiske og diskriminerende strukturer i samfunnet.

Det bør opprettes et nasjonalt rasismeombud med definerte arbeidsoppgaver og rapporteringsansvar. Et ombud som skal ivareta og beskytte enkeltpersoners eller gruppers interesser og rettigheter.

SF er glade for at den nye handlingsplanen skal fokusere på arbeidslivet. LIN møter mennesker som har blitt urettferdig behandlet på vei inn i arbeidslivet. Strukturell rasisme er fysisk og psykisk utmattende for de som blir utsatt for det, og fører i tillegg til at samfunnet går glipp av viktig arbeidskraft og stemmer i offentligheten. Det er behov for en forenkling av godkjenning av utdanning fra utlandet, og et tak på hvilke krav til norskkunnskaper som kan stilles til ulike stillinger.

Høye boligpriser fører til at folk med lav inntekt blir boligtapere. Særlig går dette ut over personer med lite nettverk og kontakter. Boligmarkedet er selektivt, og det finnes mange eksempler på opplevd diskriminering. Dette må i større grad rapporteres, slik at konkrete tiltak kan iverksettes. Det må innføres tiltak for å forhindre diskriminering i boligmarkedet.

Skolen har en sentral rolle i samfunnet. I en UNICEF-undersøkelse fra 2022 svarte 37 prosent av barn og unge at de har blitt utsatt for rasisme på grunn av hvordan de ser ut. De fleste hadde opplevd dette på skolen. Barns opplevelser må tas på alvor, og SF mener det må iverksettes lærerplaner med målbare tiltak for å styrke lærernes kompetanse til å håndtere rasisme på skolen. Antirasistiske utdanningsmodeller som kan være med på å sikre en trygg og tydelig klasseledelse med nulltoleranse for rasistiske uttalelser og handlinger, og det at læreplanen kan gi lærerne en tydelig rapporteringsplikt til både foreldre og myndigheter, slik at man årlig jobber for en forbedring. Dette er viktig på alle skoler, uavhengig av andelen elever med minoritetsbakgrunn.

Offentlige etater, inkludert skolen, må få tid til å jobbe forebyggende med relasjonsarbeid, skape fellesskapsfølelse og godt samhold for å kunne forebygge hatkriminalitet.

Det er behov for mer kunnskap om rasisme, også i voksenopplæringen. På LIN jobbes det med tiltak for å øke kompetansen til nye borgere om deres rettigheter dersom de utsettes for rasisme og diskriminering, i tillegg til opplæring i arbeidslivsrettigheter og kunnskap om fagorganisering.

Innspill til ny handlingsplan mot rasisme og diskriminering:

- Kvotering av toppledere med minoritetsbakgrunn
- Antirasistisk arbeid inkluderes i læreplaner for barn og unge

- Kunnskap om rasisme og diskriminering må forsterkes i opplæring i norsk og samfunnskunnskap i introduksjonsprogrammet
- Det må innføres konkrete og målbare tiltak for å forhindre diskriminering i boligmarkedet
- Et rasismeombud bør etableres og forankres nasjonalt, med tydelige arbeidsoppgaver og rapporteringskrav

Dialog v alle

Cathrine Skårn, SF/Leieboerforeningen: For mange kan det være vanskelig å få innpass på det private leiemarkedet, og de ender derfor opp med å søke om kommunal bolig. Dette gjelder særlig barnefamilier. Leieboerforeningen er kjent med at det forekommer rasisme i boligmarkedet, og særlig i Oslo. Vanskelig å dokumentere, men tilbakemeldinger fra medlemmer går på at de føler de ikke har en sjanse.

Linda Skavberg, SF/Marborg: Det er store forskjeller på behov i nord og i store byer. Det er viktig med tilpasning av tilbud etter behov. Flere av Marborgs brukere har bakgrunn som flyktninger, og bor i dårlige boliger. De får liten hjelp og støtte. Det er behov for hjelp til å hjelpe seg selv. Marborg har etablert åpne møteplasser for enkelte grupper, men det er utfordringer knyttet til inkludering i lokalsamfunnet.

Cathrine Austrheim, SF/Aleneforeldreforeningen: I tillegg til konkrete tiltak må det også fokuseres på holdningsendringer. Barn får sine holdninger hjemmefra. Det finnes rasistiske holdninger blant offentlig ansatte. Læreplaner og yrkesutdanninger må skape forståelse for at vi er et flerkulturelt samfunn, og behovet for strukturelle endringer.

Ann-Kirsti Brustad, SF/Bikuben: Vår organisasjon prøver å bidra til inkludering gjennom arbeid. Vi må formidle kompetanse og holdninger og etablere gjensidig inkluderende møteplasser. Frivillighetssentralene kan være et godt utgangspunkt for å bygge tillit, relasjoner og felles erfaringskompetanse.

5. Eventuelt

Ingen saker ble meldt inn.

6. Oppsummering og avslutning

Statsråden takket for et godt møte og alle gode innspill på begge temaene som ble diskutert på dagens møte. Innspillene er verdifulle bidrag i videre arbeid. Innspill som berører andre departement vil bli videreformidlet.

Departementet har dialog med sekretariatet for SF om nye møtedatoer til neste år.

Statsråden setter pris på å bli stadig bedre kjent med Samarbeidsforum mot fattigdom og ser fram til å fortsette dialogen. Møtene i Kontaktutvalget er viktige for departementet. Det er også mulig å ta kontakt mellom møtene.